

Projektnamn: Teknikutveckling och innovation

Programområde: Nationella programmet

Ärende ID: 20201394

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Små och medelstora företag (SMF) har stora möjligheter att energieffektivisera. Möjlighet för energieffektivisering finns inom alla branscher och sektorer, men trots att många åtgärder är lönsamma och kan genomföras relativt enkelt så finns ett "genomförandegap". Begreppet syftar på de hinder som kan finnas mellan att företagen vet vad som behöver göras och deras reella möjligheter att göra det. Tidigare undersökningar har visat att många SMF idag inte har egen kapacitet att genomföra energieffektiviseringsåtgärder som kräver olika typer av lösningar.

Detta projekt syftar till att bidra till att föra identifierade behov av åtgärder över "genomförandegapet" och på så sätt möjliggöra för företagen att genomföra effektiviseringsåtgärderna.

Myndigheten arbetar med två stödförordningar som ger möjligheter att stödja olika insatser. Detta projekt kompletterar övriga pågående nationella regionalfondsprojekt genom att strukturerat identifiera företagens egna behov av energieffektiva lösningar och erbjuda stöd för såväl kollektiva lösningar som enskilda, baserat på insatser ovan. Projekten/nätverken har i grunden samma syfte: att hjälpa SMF att effektivisera sin energianvändning. Behov av åtgärder som kan genomföras kommer att fångas upp genom bland annat dessa projekt/nätverk.

Energimyndigheten har, inom nationella regionalfondsprogrammet, genomfört "Förstudie ramprojekt teknikutveckling/innovation". Förstudien, som utgör underlag för rubricerat projekt, har utrett vilka möjligheter det finns för att stödja företagen att ta ytterligare steg i sin energieffektivisering, till exempel efter att energikartläggning gjorts. I förstudien har en juridisk genomgång genomförts av myndighetens förordningsstöd. Förordningsstödet lämnar goda möjligheter att ge SMF en bred verktygslåda för att komma vidare i sitt energieffektiviseringsarbete.

Det finns idag ingen insats som tar ett nationellt grepp och erbjuder ett stöd med utgångspunkt i SMF:s behov av energieffektiva lösningar. Förstudien pekade på att förutom att arbeta genom de pågående projekten inom olika regionalfondsprojekt, bör även övriga kluster/nätverk/sammanslutningar som med olika inriktning samlar SMF på ett lokalt och regionalt plan ingå i projektet. Förstudien lyfter även fram att det är viktigt att insatser i form av stöd till SMF kompletteras med aktivt arbete på Energimyndigheten som bl. a inkluderar arbete med behovsfångst för att identifiera utvecklingsområden. Utifrån arbetet med behovsfångst kan Energimyndigheten välja att kraftsamla kring specifika områden och göra riktade utlysningar eller sätta samman beställargrupper. Projektet kan bland annat omfatta åtgärder för nätverk för teknik- och innovationsupphandling. Projektet adresserar särskilt området "nätverk för innovations- och teknikupphandling". Detta projekt har dock en bredare ansats då insatserna för att nå projektets mål också kan vara insatser såsom verifiering/tester och förstudier. De resurser myndigheten har inom sin "reguljära" verksamhet på anslag för energieffektivisering måste prioritera de insatser som är mest kostnadseffektiva och det innebär att insatserna framförallt inriktas på stora företag. Myndigheten ser med detta projekt en angelägen möjlighet att nå ut till många mindre företag och på så sätt bidra till minskade kostnader för företagen. Inom ramen för myndighetens verksamhet Forskning och innovation är såväl stora som små SMF stödmottagare.

Genom att projektet bidrar till att energianvändningen blir effektivare både styr det mot och har en direkt inverkan på det horisontella kriteriet bättre miljö. Alla i målgruppen oavsett kön, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning ska ha samma förutsättningar att få tillgång till stöd. Myndigheten kommer i alla kontakter formulera sig så att likabehandling och jämställdhet främjas. De horisontella kriterierna kommer i konkurrens om stödinsatser mellan företag där energirelevansen bedöms likvärdig att kunna få avgörande betydelse.

Omvärld och samverkan

Energimyndigheten har under en lång tid inom ramen för sitt arbete med energieffektivisering arbetat med insatser för att främja utveckling av energieffektiv teknik. Exempel är stöd till branschnätverk och beställargrupper, stöd till externa aktörer som drivit regionala projekt, teknik- och innovationsupphandling samt utlysningar inom specifika teknikområden. Huvudfokus för arbetet med effektivare energianvändning har varit inom byggsektorn, offentlig sektor och energiintensiv industri. Vidare har energimyndigheten givit forskningsstöd som också syftat till att främja teknikutveckling inom området. Flertalet av Energimyndighetens övriga projekt inom det Nationella regionalfondsprogrammet har som gemensamt syfte att få företag att arbeta med energieffektivisering genom att göra en energikartläggning och börja arbeta systematiskt och strukturerat med sin energianvändning.

Inom ramen för dessa projekt kan det uppkomma behov av energieffektiva lösningar där vissa inte finns tillgängliga på marknaden. Erfarenheter från ovan nämnt arbete kommer vara en del av underlaget för att ta fram insatser som riktar sig specifikt till små och medelstora företag som beställare och denna målgrupps förutsättningar och behov för att komma över genomförandegapet. I befintliga projekt inom nationella regionalfondsprogrammet samverkar Energimyndigheten med 21 länsstyrelser, 15 energikontor och 134 kommuner. Dessa aktörer kommer att ha en central roll i projektet då de möter de små och medelstora företagen och medverkar i deras energieffektiviseringsarbete. Härutöver kommer branschorganisationer och andra regionala och lokala nätverk för små och medelstora företag att vara viktiga aktörer att samarbeta med.

Det pågår ett antal regionala strukturfondsprojekt inom insatsområde 4 som har beröringspunkter med detta ramprojekt. Inom ramen för Klimatsynk kan även kommande projekt identifieras så eventuell samverkan med dessa kan ske. Kommunikationen inom projektet ska leda till att tematiska mål och effektmål för programmet uppfylls. Alla i målgruppen oavsett kön, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning ska ha samma förutsättningar för att få tillgång till stöd. Det kan ge upphov till kommunikationsbehov som kommer adresseras inom projektet. Statistik visar t.ex. att utrikes födda i högre grad startar och driver företag, har högre omsättning i företagen och anställer fler än inrikes födda företagare gör. Det finns inom projektet därför anledning att utifrån tillväxtperspektiv särskilt beakta behov av information på andra språk än svenska. I all kommunikation ska Energimyndigheten och samverkanspartner framhäva att verksamhet finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, där Tillväxtverket är förvaltande myndighet. Kommunikationen kommer att följa Energimyndighetens kommunikationspolicy och- strategi liksom gå i linje med Tillväxtverkets kommunikationsstrategi samt uppfylla EU:s krav på kommunikation.

Koppling till det lokala näringslivet

De små och medelstora företag som redan tagit ett steg i sitt energieffektiviseringsarbete, eller som har behov av ny teknik, är de som i första hand bedöms intressera sig för projektets insatser. En specifik målgrupp för projektet kan vara företag som deltar i ett energieffektiviseringsnätverk eller i nodernas seminarieträffar. Företagen ges möjlighet att gå före och arbeta med nya lösningar och innovativa åtgärdsförslag och därigenom ta ytterligare ett steg i sitt energieffektiviseringsarbete. Det stöd som erbjuds inom projektet kommer att vara öppet för samtliga små och medelstora företag att söka. Det är dock troligt att projektet enbart kommer intressera företag som redan påbörjat sitt interna energiarbete, t.ex. genom att

ha genomfört en energikartläggning och därigenom fått en överblick av sin energianvändning och vilka åtgärder som är lämpliga att genomföra.

Projektet kommer att ha en bred ansats för att fånga behoven då nätverk och branschorganisationer kommer att vara mottagare av insatserna med att informera om de möjligheter som erbjuds i projektet. Det regionala näringslivet involveras också direkt genom att alla små och medelstora företag kan ansöka om stöd för t.ex. demonstration av ny teknik eller gemensamt i ett nätverk genomföra teknik- och innovationsupphandling. Genom övriga projekt som Energimyndigheten driver inom Nationella regionalfonden finns en naturlig kontaktyta till målgruppen små och medelstora företag. Utbyte med företagen som deltar i dessa projekt är viktigt. Totalt finns ett 15-tal projekt som syftar till energieffektivisering i företag inom regionala programmen och nationella programmet. I förstudien för detta projekt har ca 500 nätverk och kluster över hela landet identifierats. Myndigheten ser framför sig att samverka med dessa nätverk och projekt kommer att ha stor betydelse för att fånga företagens behov.

Mål och resultat

Mål

Övergripande mål Projektet kommer att bidra till målet om 10 procent energieffektivisering per förädlingsvärde inom hela gruppen små och medelstora företag. Projektmål 65 små och medelstora företag har genomfört åtgärder i syfte att minska sin energianvändning. Åtgärder inkluderar bland annat utveckling och användning av nya metoder, verktyg, produkter eller processer. Ytterligare fler små- och medelstora företag har fått kännedom om de stödmöjligheter som Energimyndigheten tillhandahåller för att komma över "genomförandegapet".

Målgrupper

Projektets primära målgrupp är alla små- och medelstora företag som är behöriga att söka stöd för energilösningar baserat på de två förordningar som är myndighetens ramverk för stöd i detta projekt. Den sekundära målgruppen är vidareförmedlare genom de olika nätverk som myndigheten redan arbetar med inom programmet (Regionala noder, Stöd till energikartläggning i företag, Miljöstudier, Incitament för energieffektivisering, Energieffektiviseringsnätverk, Energitjänster), länsstyrelser, energikontor och kommuner samt branschorganisationer och andra regionala och lokala nätverk för små och medelstora företag som kan bidra till behovsfångst. Nedan är en sammanställning över de projekt/nätverk som specifikt adresserar energieffektivisering i företag i regionalfondsarbetet.

- Kompetenscentrum för energieffektivisering i företag i ÖMS-regionen

- Energieffektiva företag genom Energikontor i samverkan
- Smart energi Skåne
- Regionala noder - samverkansprojekt
- Fas 1-Energieffektiviseringsnätverk - samverkansprojekt
- KTP Energi - Hållbar kunskapsväxling mellan akademi och näringsliv
- ReKo - Resor mot ett Koldioxidsnålt samhälle
- Förbättrad energieffektivitet för stärkt konkurrenskraft och ökad hållbarhet bland Gävleborgs SMF via implementering av tjänste- och produktinnovationer inom industriella energisystem.
- VäxtHus
- Lokalt klimatarbete, regionalt lärande och färdplaner mot en koldioxidsnål ekonomi
- Energiriket - en plattform för effektiva och hållbara energilösningar med stark företagskoppling
- Förstudie - Grönt driv är guld värt
- Incitament för energieffektivisering
- Energitjänster
- Coacher för energi och klimat
- Förstudie Energiekonomi Det horisontella kriterierna om jämställdhet och ickediskriminering kommer att användas som prioritering i de fall energirelevansen bedöms som likvärdig.

Förväntat resultat vid projektavslut

Projektet väntas bidra till följande effektmål som myndigheten har för sin medverkan i nationella regionalfondsprogrammet:

- Företagens beställarkompetens är hög
- Den upplevda risken med energieffektivisering är låg
- Energieffektiva produkter och tjänster är välkända och lättillgängliga
- Företag har sökt stöd för att passera genomförandegapet
- Företag har passerat genomförandegapet genom att de gjort insatser som minskat deras energianvändning Projektet väntas leda till att små- och medelstora företag har genomfört åtgärder som inneburit att de använder energi effektivare och på så sätt minskat sina kostnader och därmed förbättrat sitt konkurrensläge. Genom den spridningseffekt som väntas genom projektet har små- och medelstora företag i Sverige fått kunskap om möjligheterna att få stöd för energieffektivisering. Vid projektets slut förväntas SMF fått bättre förutsättningar att arbeta med att energieffektivisera sin verksamhet. Användandet av och efterfrågan på olika lösningar för att ta sig över genomförandegapet har stimulerats. En effektivare energianvändning hos företagen bidrar till att uppnå investeringsprioriteringens mål, liksom nationella och europeiska energi- och klimatmål. Även många leverantörer är små och medelstora företag och projektet kan därmed även resultera i en större marknad för dessa företag, vilket kan ge fler arbetstillfällen. Projektet är nationellt heltäckande och vänder sig till små och medelstora företag i samtliga

branscher i hela Sverige. Hela målgruppen erbjuds samma möjlighet att tillgodogöra sig det stöd projektet tillhandhållit och målet har varit att få en diversifierad grupp företag att engagera sig. Ett resultat härav kan vara en ökad grad av energieffektivisering då intresset för energifrågan har spridits till företag som inte tidigare arbetat med energieffektivisering.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får stöd: 65 Företag

Antal företag som får bidrag: 65 Företag

Privata investeringar som matchar offentligt stöd till företag (bidrag): 17 000 000 SEK

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Energimyndigheten är stödmottagare och projektägare.

Projektledarens roll och ansvar är att:

- arbeta utifrån projektbeslut från Tillväxtverket
- hålla kontakt med projektledarna för myndighetens övriga nätverk
- granska och godkänna bidragssökandes ansökningar, bedöma läges- och slutrapporter och ekonomiska redovisningar
- initiera löpande uppföljningar av stödet samt sammanställa och förmedla resultat
- ta fram underlag och genomföra eventuella utlysningar, upphandlingar och internt arbete som behövs för projektet.
- samordna arbetet med kommunikation och marknadsföring av stödet.
- huruvida projektledaren nyrekryteras eller om redan anställd person tillsätts är inte bestämt

Administrativa handläggarens/administratörens roll och ansvar är att:

- alla administrativa rutiner avseende diarietjänst i samband med bidragssökandes ansökningar, rapporter och ekonomiska redovisningar
- granska och godkänna bidragssökandes ansökningar, granska rapporter och redovisningar.
- Rekryteras av Energimyndigheten eller bemannas med redan anställd

Ekonomens roll och ansvar är att:

- följa upp och sammanställa det ekonomiska resultatet för projektet samt ta fram underlag till begäran om utbetalning
- rekryteras av Energimyndigheten eller bemannas med upphandlad konsult

Samordnaren för uppföljning/utvärdering roll är att:

- tillse att projektmål och effektmål följs upp och utvärderas
- bemannas med redan anställd

Kommunikatörens roll är att:

- samordna kommunikationsarbetet för insatsen i samråd med huvudansvarig handläggare och projektledare
- rekryteras eller bemannas med redan anställd

Upphandlarens roll är att:

- stödja projektägaren och samverkanspart vid upphandlings- och avropstillfällen
- bemannas med redan anställd eller konsult

På Energimyndigheten finns även en samordningsfunktion som ansvarar för att:

- samordna Energimyndighetens interna arbete mellan alla pågående och kommande projekt som söks inom nationella regionalfondsprogrammet
- Samordna arbetet med planering, uppföljning, kvartalsrapporter, ekonomi, m.m. - Samordningsfunktionen bekostas ej av projektet

På Energimyndigheten finns en Upphandlingsenhet och vid all typ av upphandling tas deras kompetens tillvara. Energimyndigheten genomför upphandlingar som krävs för projektets genomförande hos Energimyndigheten. All upphandling sker inom ramen för LOU.

Energimyndigheten har vidare ett antal beslutade interna rutiner och processer som följs i all verksamhet, inklusive detta projekt. Exempel på rutiner är upphandling och anskaffning, beslut, projektledning och diarieföring.

Arbetsätt

Genomförd förstudie kommer att ligga som bas för genomförandeprojektet. Projektet delas upp i två faser, den inledande fasen omfattar internt arbetet på myndigheten. I projektplaneringen kommer myndigheten att använda sin projektmodell "Ellen". Fas 1. Planeringsfas där relevant uppdatering görs av underlaget från förstudien samt projektplanering för att i detalj utforma projektets innehåll. Myndigheten kommer att arbeta med interna work-shops för att identifiera tänkbara områden och tekniker för att påbörja arbeta med att bilda nätverk/kluster och göra utlysningar. I detta arbete utgör bland annat arbetet i myndighetens övriga regionalfondsprojekt viktig input. Informationsmaterial kommer att tas fram under denna fas. Fas 2. Genomförandefas där ett fördjupat arbete med att identifiera företagens behov genomförs, information spridas och utlysningar öppnas. En del blir att genom nätverk, energiexperter, branschföreningar etc. hjälpa företagen att identifiera vilka stöd som de har behov av och därmed kommer att efterfråga. Myndigheten kommer sätta samman beställargrupper och planera utlysningar. Myndigheten kommer att använda de strukturer och kommunikationskanaler

som finns för SMF. Förutom att arbeta genom de pågående projekten inom olika projekt i nationella regionalfondsprogrammet och regionala programmen, bör även övriga kluster/nätverk/sammanslutningar som med olika inriktning samlar SMF på ett lokalt och regionalt plan ingå. En sammanställning över 500 sådana kluster/nätverk finns. Genom att dessa strukturer används som kommunikationskanaler och behovsfångst, kan projektet spridas samt anpassas efter de behov som SMF har. Att informera företagen på ett sätt som leder till att de kommer att söka stöd från myndigheten är av stor betydelse. Inledningsvis kommer informationsmaterial som innehåller riktad information om vad som är möjlig att få stöd för inom rubricerat projekt tas fram. För att underlätta för SMF vid ansökan kommer också tydliga instruktioner tas fram hur ansökan och kommande rapportering ska ske. Myndigheten kommer att ha en aktiv roll i projektet för att använda sin samlade expertkompetens och tillgodogöra myndigheten lärandet av projektet. Myndigheten kommer bland annat att använda sig av beprövade metoder inom myndigheten för behovsfångst och innovationsupphandlingar. Stöden myndigheten identifierat i förstudien som möjliga att erbjuda företagen baseras på; förordning 2003:564 om bidrag till åtgärder för en effektiv och miljöanpassad energiförsörjning och förordning 2008:761 om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet. Följande exempel på stöd kan enligt förstudien eventuellt vara tänkbara; Test inför implementering; främja introduktion av nya produkter och tjänster på marknaden. Genom testning och verifiering kan den upplevda risken minska. Innovationskluster; främja systematiskt arbete med utveckling och marknadsintroduktion av nya mer energieffektiva lösningar inom specifika branscher. Innovationsupphandling; ge möjlighet till en nätverksstruktur eller en tillfällig beställargrupp att få stöd att genomföra en innovationsupphandling utifrån ett gemensamt behov. Införande av energiledningssystem eller energiuppföljningssystem; främja införandet av ett systematiskt och strukturerat energiarbete hos SMF. Utveckla samarbete med omgivande samhälle; stimulera SMF att vidga sina systemgränser i sitt energiarbete. Utveckla nya verktyg och metoder; främja tillgången till för SMF anpassade verktyg och metoder som har till syfte att underlätta för SMF i deras energieffektiviseringsarbete. Energieffektiv process; främja arbetet med att se över och väsentligt energieffektivisera produktionsprocessen. Förstudier; ge företag möjlighet att få stöd för det förarbete som krävs inför någon form av teknikutvecklingsprojekt för att öka möjligheterna till genomförande.